

TELEGRAFUL ROMAN.

Nr. 44. ANUL XIII.

Telegrafulu este de doua ori pe septeman: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la espeditura oiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catre espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumatate de anu 3. fl. 50. Pentru celalalte parti ale Transilvaniei si pen-

tru provincie din Monarchia pe unu anu 8 fl. era pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Sabiu, in 6/18 Iunie 1865.

Inseratele se platescu pentru inteia ora cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a ora cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetit cu 3 1/2 cr. v. a.

„Wiener Zeitung“ Nr. 134. din 13 Iunie a. c. aduce p. n. scrisore de mâna — amintita in nr. din urma — prin carea se suspenda provisoriu de pâna acum din Ungari'a, inctandu cu 1 Iuliu a. c. activitatea tribunalelor militare si reintroducendu-se judecatoriele civile de mai nainte. Numai in privinti'a delictelor de pressa se va urmá si 'n venitoriu dupa apendicele la legea de pressa pentru regatulu Ungariei din 27 Maiu 1852. Maiestatea Sea, facendu aceste dispositiuni, apela la mintea cea sanatosa a credinciosei populatiuni a Ungariei.

Protocolu,

ca s'a luat in siedinti'a Comitetului Asociatiunei tranne române tinuta in 6 Iunie a. c. sub presidiulu Ilustratiíi Sele d. Consiliaru Petru Manu (celu mai betránu dupa etate dintre membrii presenti ai Comitetului), fiindu de fatia dintre membrii Comitetului: Il. D. Consiliaru de scola Dr. Pavelu Vasiciu, D. Advocatu Dr. I. Nemesiu, D. Sav'a Barcianu Popovicu; dintre membrii suplenti: Il. Sea d. Consiliaru gub. Pav. Dunc'a, DD. Prof. Zacharia Boiu si Ioanne Popescu, apoi dintre oficialii Asociatiunei Secr. Il. I. V. Rusu, D. Cassieru Const. Stezaru si D. Archivaru Vis. Romanu.

§ 38. D. Presiedinte presentéza conspectulu despre sta rea cassei Asociatiunei pe tempulu acestei siedintie, din care se vede, ca cass'a Assoc. — dupa subtragerea erogatoru de pân'acum — are in proprietatea sea summ'a de 21,319 f. 87. 5 xr. v. a.

Se ia spre sciintia.

§ 39. Comitetulu insarcinatu cu pregatirile pentru adunarea gen. viitoare a Assoc. tinenda la Abrudu in 15/27 Augustu a. c. din cauza, ca tocm'a in aceea di se 'ntempla si tergula de tiéra la Campeni, in Comun'a vecina, — cá Abrudenii sa póta priimi cu tota cuveninti'a pre ospetii sei, membrii ai Assoc. se róga, cá terminulu adunarei gen. sa se stramute pe altu tempu séu mai nainte de 15/27 Augustu adeca pe 6/18 Augustu, séu pe mai tardiu, adeca: pe 19/31 Augustu a. c.

Decisione. Comitetulu Assoc. prelânga tota bunavointi'a sea de a implini dorinti'a numitulu Comitetu: totusi, avendu in vedere §. 21 din statutele Assoc. cum si unu Conclusu alu adunarei gen. tinuta la Blasiu in 7—8 Septembre 1863, nu se simte competente a poté stramutá terminulu adunarei gen. a Assoc. Pre lânta aceea Comitetulu crede, cumca dupa program'a adunarei gen. ces'a satoritu in siedinti'a trecuta a Comitetului, siedintiele adunarei gen. avendu de a se incepe numai in 16/28 Augustu, (ad. dupa diu'a tergului dela Campeni) Abrudienii se voru nevoi dupa potintia, a poté luá parte la siedintie.

§ 40. Inaltulu Gubernu regiu prin charti'a de dto 15 Maiu Nr. 13195 1864, in urm'a incunoscintiarei facute din partea Locotenentiei din Bud'a dto 28 Aprile Nr. 34013 1865, comunica Assoc. tranne unu extractu din conspectulu despre progressulu celu multiamitoriu doveditu in Sem. 1. anul scol. 1864/5, din partea tinerilor stipendiati ai Assoc. Procopiu Laz'a si Ioanne Nichit'a, cari asculta studiele juridice la Universitatea regésca din Pest'a.

Se ia spre sciintia.

§ 41. D. negociatoru si agente comerciale in Vienn'a B. G. Popovicu — fiindu insarcinatu inca in urm'a unu Conclusu alu Comitetului din siedinti'a trecuta (vedi § 31) cá, priimindu actele si reporturile impartasite Assoc. din partea Academiei imparatesci de sciintie in Vienn'a, sa le transmita in priimirea Assoc. — prin scrisore sea de dto 26 Maiu 1865 incunoscintiéza pre Comitetulu Assoc. cum ca numitele chartii le-a priimitu — dandu si unu reverselu pentru ele — si ca in 24 Maiu cu drumulu de feru le-a si espeduita pâna la Timisiór'a la firm'a: „Liedemann“; totu deodata postesce a se

recunósce cu 6 f. pr Nachnahme. Totu in legatura cu acés'a, D. negociatoru Liedemann prin o charti'a de dto 29 Maiu a. c. incunoscintiéza, cumca numitele chartii si carti in 2 ládi Nr. 133 1/2 Sp. 429 le-a priimitu si le-a si espeduitu din Timisiór'a sub adress'a Dlui Iohann Thallmayer in Sabiu, dela carele suntu a se priimi, platindu-se spesele transportului din Vienn'a pâna 'n Timisiór'a cu 24 fl. 78 xr., cum si spesele transportului dela Timisiór'a pâna la Sabiu in priimirea numitulu D. negociatoru I. Thallmayer.

Decisione. Aceste incunoscintiári se iau spre sciintia, si D. Cassieru alu Assoc. se impoteresce a esolvi conturile de transportu pentru cartile tramise, in folosulu Assoc., in sa cu aceea adaugere, cá despre acés'a sa se raporteze la siedinti'a viitoare a Comitetului Assoc.

§ 42. D. Georgiu Visi'a proprietaru in Zlatn'a prin charti'a de dto 24 Maiu a. c. dupace inca in anulu 1863 transpuse in proprietatea Assoc. nescari acte ale sale sunatore despre o datorie a sea de 300 fl. v. a. la Vasiliu Curesiu din Beiusiu, cere acum a se provedé cu diploma de membru fundatoru alu Assoc.

Decisione. Dupace acés'a detoria de 300 fl. v. a. transpusa de numitulu Domnu in favorea Assoc. se afla sub processu de mai multu tempu, prin urmare e forte nescara: cu atátu mai vertosu, cu cátu ca, dupacum e informatu Comitetulu prin Advocatul seu debitorulu Vas. Curesiu n'are nici o realitate, de unde sa se póta esecutá numit'a detoria, fiindu elu incurcatu inca si in alte detorii: asiá Comitetulu decide, a amaná cu edarea diplomei pentru D. G. Visi'a pân' atunci, candu Assoc. va fi norocita a poté incassá summ'a daruita in poterea actelor transpuse.

§ 43. Bibliotecariulu Assoc. in urm'a insarcinarei capetate in siedinti'a trecuta a Comitetului, cetesce unu catalogu de carti, ce cugeta a se poté castiga in folosulu bibliotecei Assoc. cu summ'a de 100 f. v. a. preliminata spre acestu scopu din partea adunarei gen. tinuta la Hatiegu in 1—2 Augustu 1864 p. 15.

Decisione. Comitetulu afla cu cale a decide, ci componendu-se o Comissiune statatória din DD. membrii Com. DD. Z. Boiu, Sav'a Barcianu Popovicu si Visarionu Romanu, aceiasi sa astérna la siedinti'a viitoare unu conspectu despre acele carti — cu preferintia romanesci de interessu mai importantu, ce aru fi de a se procurá cu summ'a aprocsimativa de 100 fl. in folosulu bibliotecei Assoc.

§ 44. D. Dr. P. Vasiciu referéza asupr'a concurselor intrate la stipendiulu de 50 fl. v. a. destinatu pentru unu tineru, carele va documentá cea mai mare desteritate in perfectiunarea artei stenografice române.

Conclusu. Deórece dupa probele produse din partea ambiloru concurenti la numitulu stipendiu, anume din partea tinerilor: Georgiu Muresianu si Ioann Prodanu, dupa esaminarea din partea unoru pricepatori si versati in asta arta, nu se vedu destulu de cualificati in sensulu conditiunilor esprese in resp. Concursu; asiá Comitetulu ia interessulu procurarei unei convingeri intemeiate si depline cu privire la desteritatea resp. concurenti, aflá cu cale a decide, cá acei'a sa se supuna inca unei nóue probe, si anume: Georgie Muresianu studinte in VIII. cl. in Gimnasiulu din Blasiu, sa deé o proba in presentia Rvrd. D. Vicepresiedinte Tim. Cipariu, stenografandu o bucata dictata inadinsu de Rvrd. D. Sea; ear cest'alaltu Ioann Prodanu Clericu in Sabiu, sa deé iarasi nóu'a proba in presentia DD. membri ai Comit. Dr. P. Vasiciu si Dr. Ioann Nemesiu cu aceeaasi modalitate cá si celalaltu, care probe asternendu-se apoi la Comitetulu Assoc., nu va lipsi a le supune unei cercetári seriose prin barbati pricepatori si versati in asta arta, si pe bas'a acestor'a apoi stipendiulu numitu a-lu conferi celui mai desteru, prin urmare mai demnu dintre ambii concurenti.

§ 45. Cass'a raportéza despre interessele intrate la

fondulu Assoc. dela sedinti'a trecuta a Comitetului, dupa cuponele obligatiunilor urbariale, banatiene si unghurene, care tote facu summ'a de 19 f. 53 xr. v. a.— Se ia spre sciintia.

§ 46. Se raportéza despre summele de bani incurse la fondulu Assoc. dela sedinti'a din urma a Comitetului, si anume:

a) Prin D. Colectoru in Deesiu Ioanne Colceriu s'au trimisu 9 fl. 20 xr. parte taxe de m. ord. parte contribuiuri benevole.

b) prin d. Colectoru in Zlatn'a Lazaru Piposiu s'a trimisu 15 f. 20 cr. v. a. parte taxe de m. ord., parte pretiulu aloru 4 esempl. act. ad. gen.

c) prin d. Col. in Aradu Dr. Atanasiu Siandoru s'a trimisu 21 f. pretiulu aloru 26 esempl. din actele adun. gen. I, II si III vendute din partea Libreriei „Bettelheim testvérek“— dupa subtragerea rabatului de 20 proc. —

d) Deadreptulu la cass'a Asociatiunei a intratu parte cá taxe de m. ord., parte pentru acte summ'a de 36 f. 60 xr.

Se ia spre sciintia.

Cu acestea sedinti'a Comitetului Asociatiunei s'a incheiatu pe la amédi.

Datulu de mai susu.

Manu m. p.

Presiedinte. I. V. Rusu m. p.

Secr. II.

In causa ortografiei române.

Preaon. Presidiu alu Asociatiunei aradane pentru cultura si conversarea poporului románu au adressatu Preaon. Presidiu alu Asociatiunei tranne pentru literatur'a si cultura poporului románu urmatórea scriere importanta:

Maritu Presidiu!

Adunarea generala a Asociatiunei nóstre nationale in sedinti'a sea din 11/23 Maiu a. c. a priimitu cu unanimitate propusétiunea ce i s'a facutu din parte comisiunei pentru preliminarulu anului curinte, prin care propusétiune si respectivminte decisu acestu directoratu e insarcinatu a se pune in comunicatiune cu Asociatiunea nóstra literaria din Ardealu si din Bucovin'a spre scopulu mijlocirei unei conformitati in ortografi'a limbei române.

Avendu noi onórea a Ve alaturá aici sub % atins'a propusétiune in totu cuprinsulu seu, aflámu de lipsa totu de odata spre mai de aprópe lamurire a acelei'a si spre indeplinirea insarcinári, ce ni s'a facutu, a Ve mai adauge urmatórele dilucidatiuni.

Nu ne indoimu, cumca barbatii, ce se ocupa cu literatur'a romána in specialu, si preste totu toti cei ce se ocupa de caus'a culturei si desvoltatiunei nóstre nationale, in tote pártile si tierile locuite de Románi, cu asemenea ingrijire cá si noi voru fi observatu diversele cáli si dreptiuni, pe cari a plecatu, din di in di inaintandu— filologii nostri nationali si dupa ei toti carturarii nostri intru desvoltarea limbei si anumu a ortografiei nóstre. Pecandu adeca pre de o parte barbatii de litere ai Bucovinei, urmandu esemplulu renumitulu nostru filologu Aaronu Pumnulu, se tinu mortisiu de cele mai pure principie ale fonetice, eara de alta parte Transsilvanenii condusi de adáncile studii ale unui Cipariu, adoptara mai preste totu principiele etimologice, totu atunci la Románii din Ungari'a si Banatu incepura a se folosi si unele si altele principie in mesura multu putinu arbitraria, ear in pártile Romaniei arbitriulu particulariu cu privintia atátu la etimologia, cátu si la fonetica si la analogia, judecandu din organele de publicitate de, dincolo ni se pare chiaru absolutu!

Credemu ca nu incupe indoiéla, cumca cu cátu aceste divergentie si respectivminte desregularitati totu mai multu propasiescu, cu atátu ele cauta sa prinda totu mai adánci radacine in poporu, prin ce in unitatea nóstra nationala totu mai multu se introduce arbitriulu si separatismulu limbisticu, va sa dica unitatea de limba si literatura totu mai multu se periclitéza; o fatalitate acést'a cea mai contraria interesselu si scopurilor nóstre celoru mai sante de cultura si desvoltare si consolidare nationala,— o fatalitate, pentru carea responsabilitatea fatia cu Istori'a—are sa cadia mai virtosu asupr'a presintelui.

Nimicu nu ne stá mai departe, decátu intentiunea de a face cui-va imputaciuni pentru fatalitatea pusa in perspectiva; nime n'a cumpenitu si nu pretiuesce mai multu cá noi general'a si afundu taietórea insemnata, cum amu dice „democraticu“ a purei si simplei fonetice, si de alta parte inalt'a idea, cum amu dice „istorico-filosofica“ ce e legata de principiele etimologiei si de o analogia sanetósa: dar noi credemu si sustinemu, ca dupa ce odata e invederatu si preste totu semtitu si recunoscutu, cumca interesele cele mai sante ale destinulu si desvoltatiunei si culturei si consolidári nóstre comune nationali pretindu absolutminte unitatea deplina a limbei, gramatice si literaturii nóstre intregi, complanarea divergentie-

loru si anume o combinatiune principiósá a principiulu ortografice— trebuie sa fia cu potintia si— trebuie sa se incerce si sa se afle fára multa intardiare, cu ori ce sacrificie.

Incátu pentru intrebarea de competintia si detorintia in specialu, asiá credemu, cumca atátu inciativ'a, cátu si desbateréa si deciderea in acéstá causa, cu privintia la Románii din Austri'a astadi din ori ce punctu de vedere privita, nu se póte tine, decátu de cele trei Asociatiuni literarie ale nóstre cá de unicele, prin insasi Maiestatea Sea pré'naltiatulu nostru Domnu stapanitoriu prégratosu incuviintiate organe publice de cultura romána nationala, intru cari se concentreza altmintrelea si tota inteliginti'a nóstra nationala. Ear modalitatea de incercare, desbateré si detiermurire— asiá credemu, ca abia aru poté fi alt'a mai corespundiátore si oportuna, decátu prin unu amesuratu numeru de delegati de cea mai eminente capacitate din sinulu si dóra si provincialulu fia-cárei Asociatiuni. Se 'ntielege de sine, ca— amesuratu interesulu nostru national comunu de cultura, trebuie sa ne jaca la anima cea mai ferbinte dorintia, ca la desbaterile si combinatiunile incercande sa participeze si connationalii nostri din Romani'a asemenea cá si noi prin delegatii sei; dar fiindca respectele politice nu ne iarta a ne adressá in acéstá privintia cátra corporatiunile si autoritatiile competinti din acea tíera deadreptulu, pentru aceea s'a socotitu a fi de ajunsu— avisarea a celor'a despre acéstá intentiune si respectivminte intreprinde-re a nóstra — prin foile de publicitate, asceptandu totu pe acéstá cale respunsurile lor, si lasandu-le de altmintrelea in liber'a voia a luá parte la pasiulu nostru in ori ce modu si mesura voru aflá ele de bine si de folosu.

Asociatiunea nóstra, de-si ea se bucura de unu numeru de membri preste 1600 si de-si ea in intielesu restrinsu luata, representa preste unu millionu si jumetate de Románi din Ungari'a si Banatu, totusi a aflatu cumca din partea sea la comisiunea intentiunata aru fi destulu representata prin doi representanti, si prin urmare crede, cumca cu asemenea numeru de representanti si sororele Asociatiunei s'aru poté multiam; suntemu insa convinsi, ca Asociatiunea nóstra pe lánge loialele dispusétiuni, ce le nutresce, nu va avé nimicu in contra, déca din un'a séu din alta parte s'aru aflá de lipsa a se delegá si mai multi barbati de specialitate. Cátra acést'a avemu a observá, ca representantii nostri din partea nóstra nu voru priimi alta instructiune séu indrumare, decátu ca spre ajungerea scopulu doritu— sa conlucre cu reprezentantii celoralalte párti dupa cea mai buna a lor sciintia si consciintia; deci de-si ni-arú placé, dar suntemu departe de a pretinde, ca chiaru asiá sa se pasiésca si din partea celoralalte Asociatiuni.

Incátu pentru locul de convenire, noi asiá amu crede, cumca cu privintia la tote pártile locuite de Románi, la comunicatiunile cunoscatóre si la tote altele impregiurári demne de respectatu, aru fi a se alege intre Timisiór'a si Pest'a séu in fine si Vienn'a; neavendu noi de altcum nimic'a in contra, ca barbatii delegati sa se intielega ei insii intre sine la tempulu seu asupr'a loculu de convenire.

Incátu in fine pentru modalitatea publicatiunei si introducerei generale a opului, ce cu ajutorulu lui Domnedieu si prin intielepciunea, devotamentulu nationalu si sciintia si genialitatea barbatiloru increditi ai nostri sperámu a infintiá, noi din parte-ne amu fi fórté plecati a asceptá si a respectá in acést'a, precum si in ori care alta privintia, ce s'aru aflá oportuna si necessaria, voturile séu si decisiunile comisiunei delegande.

Cu acestea crediendu noi a fi respunsu pentru antáiulu pasiu in tota privintia insarcinári, ce ni s'a facutu in acestu obiectu din partea adunári generale susu atinse, nu ne remáne decátu a Ve rogá, ca substernendu si recomandandu acestu obiectu cu deamenuntulu celei mai de aprópe adunári generali a sororei Asociatiunei din aceea parte, sa binevoiti a ne adressá cu de timpuriu votulu acelei'a, ear apoi si pána atunci sa nu pregetati a face si a mijloci tote lamuririle si preparatiunile, cáte cu, séu fára comitetulu ce Ve asista, — veti aflá spre scopulu intentiunatu de lipsa si de folosu.

Remanendu noi intr'aceea porurea aplecati a priimi si a dá ori ce mai departe desluciri si lamuriri.

Datu din sedinti'a directoratulu tinuta in 29 Maiu (10 Iuniu) 1865.

Antoniu Mocioni m. p. Directoru primaru.
Vincentiu Babesiu m. p. Comembrulu direct. cá refer.

Dionisiu Pascutiú m. p. notar. direct.—

Estrasu

Din reportulu Comisiunei insarcinate din partea Adunári generale a Asociatiunei nationalu Aradane tinute in Aradu

la $10\frac{1}{22}$ Maiu 1865 cu preliminarea bugetului pe anulu 186 $\frac{5}{6}$.
 § X. Luandu Comissiunea in socotintia divergentia, ce se află in ortografiile propuse pâna acumu de gramaticii români, ba chiaru și in ortografia urmata de cele trei Asociatiuni române, din Transsilvani'a, Bucovin'a și Aradu; luandu in socotintia, urmările prea daunose ce resulta de aici pentru inaintarea limbei și literaturii nationale, care divergentia in locu de a scadé totu mai cresce pe di ce merge, éra de alta parte condusa de dorulu ferbinte de a vedé statorita odata o sistema ortografica basata pe principie sanatoase, și chiaru pentru aceea comuna, încātu s'aru poté pentru toti Români, ceea ce aru fi faptoriu potinte alu consolidărei noastre nationale precum și alu inaintărei limbei și literaturii române, și considerandu in urma, ca pentru delaturarea acestui inconvenientu daunosu, aceste 3 Asociatiuni au și dorintia și competintia, — propune, că onorat'a adunare generala sa insarcineze directiunea a se pune in comunicatiune cu celelalte două Asociatiuni ale noastre din Austri'a, adeca cu cea Ardeléna și Bucovinéna, pentru de-a deputá fiacare din sinulu seu câte doi séu déca s'aru aflá de lipsa și mai multi barbati, și pentru casulu de impedecare a vreunui'a din acei'a și unu suplinte; ómeni de specialitate, dar nepreocupati de nici un'a sistema, cá acesti'a adunandu-se la loculu ce se va defige la tempulu seu prin cointielegere comuna, dupa o recenssiune și cernere matura a diverselor sisteme ortografice ivite pâna acumu, sa incerce statorirea unei ortografii, care aru fi mai corespundiatóre firei și geniului limbei române, precumu și necesitatii intereselor noastre nationale, care ortografia apoi sa fia adoptata și folosita de Asociatiunile noastre in tóte publicatiunile și operatele lor; sa fia introdusa in tóte scólele, institutele și preste totu in școlile vietiei noastre nationale, și prin urmare sa fia recunoscuta și inaltului regimu pentru introducerea și in officiu; ne gândindu-se sperá pe alta cale vre o cointielegere in privintia acest'ei; éra tempulu și loculu conferintelor tinende de comisiunea ce aru fi deputata de cele trei Asociatiuni ale noastre in acésta cauza atátu de momentósa sa fia facutu cunoscuta de tempuriu prin organele literarie, cu acea declaratiune, ca laudatele Asociatiuni aru dorí ferbinte, cá și unii barbati de specialitate din celelalte tieri române, din indemnulu propriu séu delegáti din partea corporatiunilor și autoritatilor concernenti sa se infatisieze și sa ia parte la acele conferintie, sprijinindu as feliu nobil'a nisuintia a acestoru Asociatiuni, de a aduce odata conformitate in ortografia romána. — Pentru casulu déca intentiunat'a comisiune s'aru poté infintiá inainte de Adunarea nostra venitóre generala, directoratulu sa fia impoteritu, a alege și a delegá elu insusi pre reprezentantii acestei Assoc. la acea comisiune. Subscris'a comisiune, ne indoidu-se nici pe unu momentu, ca acésta propunere a sea, ce are onóre a o substerne judecătii mature a On. Adunári generali va fi luata de aceea și in consideratiunea ce o merita; prelimina cá spese de calatoria și intretinere pentru barbati ce voru fi deputati din sinulu Asociatiunii acestei'a dup'o recerintia pâna la: 400 fl. Séu eventualminte, déca propunerea acést'a nu s'aru poté realizá supt decursulu anului cur. 186 $\frac{5}{6}$ prelimina de reserva spre realizarea scopului aceluia pe anulu venitoriu: 200 fl. v. a. Aradu in $11\frac{1}{23}$ Maiu 1865 Vincentiu Babesiu m. p. Presiedintele comisiunii; Iustinu Popfio m. p. Comembrulu și referitele Comisiunii. Stefanu Adamu m. p. Comembrulu Comisiunii.

Pentru fidelitatea Estrasului garantuiesce

Dionisiu Pascutiú,

Notaru direction.

In caus'a focului din Orastia.

Intr'unulu din nrii precedinti aduseseramu scirea despre unu focu escatu in zidirea cea noua gimnasiala reformata din Orastia, precum și despre aceea, ca foile magiare imputa punerea focului unui june románu. Cátu de multu dreptu avuramu de a ne 'ndoi despre adevérulu acelor faime esite din isvóre magiare, și a condemná crim'a, car in privintia faptului a as'eptá constatarea, dovedesce corespundintia urmatóre, ce ni se tramite dela o mânaforțe démna de credintia.

Superos si nequeo, acheronta mevebo.

O clocitura diabolésca acést'a, carea nu póte aiurea avé plamadél'a sea, de cátu numai in creerii și in animile acelea mersiave, cari departe de totu ce e moralu și ce e umanu nu se sfiésca a se folosi nici de cele mai spurcate arme numai și numai cá sa-si ajunga scopulu cu atát'a mai spurcatu și mai de josu, de a nimici in opiniunea publica nu pre unu individu singuratecu, ci o natiune intréga.

Intielegu spurcaciunea din Orestia, carea au cerculatu in foile magiare și despre carea, precumu se dice, s'aru facutu a-

retare și la Presiediulu reg. Guvernu cá despre o fapta constatata, ca adeca

Pe candu in Maiu a. c. unu numeru insemnatu de patrioti magiari la unu prândiu stralucitu serbau intre toaste finirea cladirei celei noue scolastice reformate de acolo, au eruptu in flacara coperisiulu acelei cladiri, ca foculu l'a pusu unu studente románu, carele s'au aflatu ascunsu dupa unu urloiu in podulu acelu edificiu ardiendu, care studente numai prin intrevenirea c. r. gendarmerii a scapatu de macelu și cá — auziti ómeni buni! — teciunari'a acést'a este faptulu unei conspiratiuni a intregii intelegintie române, carea are de tinta, prin nimicirea institutelor magiare de cultura, nimicirea natiunii magiare.

De-si totu omulu, chiaru și carele nu e tocmai de legatu, la privirea cea d'antáiu a potulu vedé absurditatea și maliti'a cea mai spurcata și diabolésca a acestei tiesaturi, s'au aflatu totusi ómeni, și inca mari, cari, incredintati, ca asemenea aretári nu se potu luá din ventu, incepura a crede și a privi in totu Románulu inteleginte unu complotante la taciunari'a, la pustiirea institutelor magiare și prin acést'a a natiunii magiare intregi.

Astadi se afla lucrulu pe deplinu desvaluitu, care, dupa impartasirea ce o avemu din fonte présecura, sta asiá: Tinerimea studiósá romána la scólele reformate din Orestia, in un'a din dilele lui Main au cerutu voia dela professorii respectivi spre a tine in $\frac{3}{15}$ Maiu maialu. Professorii nu li-au concesu, mergendu insa tinerimea la directorele institutului și rogandu-lu, acést'a li-au concesu tinerea maialului.

Pe diu'a numita, tinerimea cu preotímea romána și cu alti domni románi — cari, invitati, au avutu placere a luá parte la acésta petrecania nevinovata, cu o flamura, pe carea stá scrisu $\frac{3}{15}$ Maiu 1848. in frunte, intre cantári deosebite, au esitu in ordinea cea mai buna la padurea din apropiere și si-au petrecutu tóta diu'a. Sérá s'au intorsu acasa voiosi cu tortie aprinse și intre cantári și tragendu oblu la colegiu, unulu dintre studinti au tinutu o oratiune despre insemnatatea și originea maialului, au multiamitu directorului colegiului pentru-ca li-au datu și lor voia a tiné maialu, au eschiamatu sa traiesca directorulu, professorii, natiunile patriei, concordia intre ele și mai pe urma și badea Ioann și lelea Mariutia, intielegendu prin acést'a pre poporulu románu de rendu, din care suntu și ei.

Insa ce sa vedi? flamur'a cu $\frac{3}{15}$ Maiu 1848, cânteculu „Hai sa dâmu mâna cu mâna“ s. a. și badea Ioann cu lelea Mariutia, au fostu tóte suscipióse, revolutunari, ear badea Ioann, nu s'au crediutu neci mai multu neci mai puțin de cátu Cuz'a, carele inca se chiama Ioann; — de lelea Mariutia nu li-a fostu frica, ca o au lasatu neatinsa.

In diu'a urmatóre colegiulu profesoriloru au chiamatu pre oratorele studente inainte, l'au trasu la respundere, ca ce intielesu are cutare și cutare din cuventulu lui, și asiá e, ca sub badea Ioann au intielesu pre Cuz'a?

De-si studentele au aretatu, cumca tóte câte le-au cantatu și vorbitu, suntu nevinovate, éra sub badea Ioann și lelea Mariutia au intielesu pre poporulu románu de rendu, din care se trage și elu și toti collegii lui; totusi suspitiunea de complotu și mai scie Ddiu de ce, au remasu.

Acumu urméza prandiulu in onórea cladirei celei noue scolari, și aprinderea ei.

La prandiulu acést'a n'a luatu parte neci unu Románu, nu sciu pentru-ce? Intre óspeti au fostu și Dr. de medicina Lészay, alu cărui cocieriu — pe lângá alti servitori au fostu și elu ocupatu preste totu tempulu mesei — pâna candu s'au alarmatu óspetii — si inainte de mésa; in diu'a aceea au fostu ventu mare, dar pe lângá tóte acestea cu tréscurile s'au puscatu in curtea Colegiului și in préjm'a cladirei celei noue, tóta diu'a și sub decurgerea prandiului. Spunu martorii, ca umpleturile de cáti și de hartia aprinse din tréscuri, le aruncá ventulu preste colegiu pâna in a dóu'a strada.

Destulu ca candu se tinéu toastele la prândiu, s'au veditu esindu fomu din coperisiulu cladirei celei noue a colegiului. Alarm'a de focu! focu! au strabatutu numai decátu și la mésa óspetiloru. Toti au lasatu friptur'a și pacharele și au alergatu afara. „Focu! Arde colegiulu! Români au datu focu!“

Au alergatu cu totii sa se suia in podulu, de unde esia fumulu, dar podulu incuiatu cu o usia noua și tare cá la o forterétia, pâna ce s'au adusu chei'a sa se descuie au sucesu a se radieá usi'a din tîini și a strabate la loculu, unde se erá aprinsu. — Cei ce au ajunsu mai antáiu in podu, marturisescu, ca n'au aflatu acolo sufletu de omu. Dr. Lészay inca erá alergatu acolo, și bietulu cocieru alu acestui'a, crediendu dóra ca are datorintia a alergá și elu dupa domnulu seu, s'au suitu și elu nenorocitulu la loculu de pricina, cá sa ajute și elu. Cei d'antáiu, cari l'au veditu, l'au intempinatu cu: Dar tu ce cauti aici, hotiule

de Românu, du-te de aici! Cei cari veniau gafaindu și in-spaimentati, audind vorb'a celoru d'antâiu și vedieru ca a-cesti'a hotiescu pre cocierulu și-lu mâna afara, au început a strigá: Acesta-i taciunariulu! și au saritu asupr'a lui cá salu massacre; cocierulu vedieru furia, vedieru-se de tóte pârtile atacatu, s'au trasu dupe unu urloiu (hornu, cosiu) și se apéré cátu poteá deacolo, dar spre norocirea lui în momentul d'antâiu au sositu acolo și unu capitani de gendarmi, cărui cu sabi'a scósa abiá i-a succesu a scapá pre cocierulu de furia multimei și de mórtea sigura și a-lu duce sub scutul seu în prinsóre. Este de insemnatu, ca podulu, unde s'au aprinsu, a fostu și este plinu de treste uscata, foculu a prinsu în incheiatur'a la dóue lemne gróse de bradu aprópe de strâsina în préjm'a ferestrei cóperisiului zidirei, unde fára indoieála ventulu au aruncatu umplatura aprinsa din tréscuri; s'au marturisitu inaintea judei cercetatori, de mai multe marturii, ca bietulu cocieru cu câte-va minute înainte de erumperea focului fu vedieru ocupatu la locul unde erá mész'a, și totusi reutatea machiavelica tine mereu, ca cocierulu fu aflatu ascunsu dupe urloiu, în podu — asceptandu dóra cá sa se aprinda cóperisiulu pe elu, — ca elu sta în legatura cu studintele, carele tinu oratiunea la maialu, pentru ca vedí dómne! s'au întelnitu mai de multe ori laolalta, ba cocierulu aru fi curatítu studintelui și cismele de vre o dóue ori, studintele sta în legatura cu inteleginti'a romána; cocierulu a pusu focu, pre cocieru l'au invetiatu studintele, pre acest'a inteleginti'a romána: Ergo—inteleginti'a romána au complotatu asupr'a instituteloru magiare și prin acést'a asupr'a natiúnei magiare întregi. Quod erat demonstrandum!

Varietáti și noutáti de di.

(Dar u i m p e r a t e s c u.) Mai. Sea Imperatulu a darútu pentru seracii Pestei 3000 f., pentru ai Budei 1000 f., pentru zidirea bisericei lui Leopold 1000 f., pentru unu patu în institutulu copiiloru aflati 1200 f., pentru unu patu în spitalulu de copii 1200 f., reuniunei pentru propagarea instituteloru de grijirea copiiloru mici 500 f., în fine pentru mai multi, cari s'au adresatu cátra persón'a Domnitorului cu rogáinti, 2000 f.

(Necrologu.) Tinerimea studiósá la academi'a c. r. în Sabiú, fu de nou cercetata de ghimpulu celu veninosu alu mortiei, rapinde-i-se iarasi din midioloculu ei unu membru de cea mai buna sperare. Dániulu Hamasiánu, juristu în anulu I., care acum abiá numerá 22 de primaveri în viét'a sea, dupe o bóla de trei luni, fu chiamátu în 8 l. c. s. n. de vocea de susu în sinulu fericitiloru; spre adânc'a intristare a parintiloru sei, cari erau gat'a a sacrificá tóte, numai de a dá iubitelui loru fiu o crescere nobila și cultura sólida. — Remásitiele pamentesci ale fericitului se immormentara în 11 în locul nascerei sale Resinari, deplansu fiindu de dulcii sei parinti, cărora li se rapí tóta mangaierea și desfaterea betranetieloru, de frati, sorori, comnatii și colegii sei, cari în numeru insemnatu se dúsera afara spre a dá fratelui loru ultim'a onóre conveninciósá. Fia-i tierán'a usióra și memori'a eterna! —

Auror'a romána, innoind abonamentulu seu pe semestrulu alu doilea alu anului curinte totu sub conditiunile de pán'cum, promite publiculu unu daru pretiosu: litografi'a poetului Andreiu Muresianu în marimea litografieí lui Ioann Dragosiu, cu pretiulu de 1 f. 50 pe hartia chinesisca, și de 80 xr. pe hartia velina. Sperámu ca publiculu románu va scí recompensá ostenelele onorabilei redactiúni prin imbratisiare caldurósá a acestei întreprinderi adevératu natiúnale. —

Principatele române unite.

În nr. nostru penultimu spuseseramu, ca Principele Cuz'a, în puterea legei ceii nóue, a denumitu Episcopi definitivi în scaunele vacante. Astadi dupe „Trompet'a Carpatiloru“ potemu impartasi și ceremoni'a investiturei noiloru Episcopi, carea acum pomenitulu diuaru o descrie asiá:

Joi'a trecuta s'a sevarsitu ceremoni'a investiturei Archieieriloru ce s'au numitu dupe nou'a lege. D. ministru alu culteloru, pe la 1 óra și ½ dupe amédi, conducendu la palatu pre Eminent'a Sea Primatulu Romaniei și Présantiele loru Archieierii Calinicu Miclescu, Atanasiu, Dionisiu, Melchisedecu și Genadiu, au fostu cu totii introdusi în salónele de lângá sal'a tronului. M. S. Domnitorulu a intratu la 2 óre în sal'a tronului, unde a fostu intempinat de domnii ministri și de cas'a militaria a M. Sele. D. ministru alu culteloru a introdusu în sal'a mai antâiu pe Pré Santi'a Sea Archieiscopulu de Moldov'a și Suceav'a, cărui'a s'a pusu pe umeri și cu toti ceialalti présanti episcopi, introdusi pe rendu. Dupe acést'a Mari'a Sea Domnitorulu, priimindu din mânilor Eminentiei Sele Primatului Nifonu cárij'a pentru Archieiscopulu Moldovei și Suceavei, carea pentru Episcopi din mânilor Mitropolitiloru respectivi, le-a datu noiloru investiti.

Dupa investire Domnitorulu s'a adressatu, în câte-va cuvinte, cátra noii functionari clericali, aretandu-le maréti'a și sant'a loru chiamare spre povetiúrea poporului. Présanti'a Sea Calinicu Miclescu a respunsu prin asigurári, ca clerulu románu, cunoscendu-si cu umilintia greutatea misiúnei sele, nu va perde nici odata din vedere virtútile ilustriloru archipastori románi din trecutu, și voru fi totdeun'a cu natiunea și cu Domnitorulu eii iubit.

Ceremoni'a s'a sfarsitu între 2 și 3 óre, dupe care M. S. Domnitorulu s'a îndreptatu cátra palatul de véra dela Cotroceni, eara d. ministru de culte, insotind diu nou pre Eminent'a Sea Primatulu, pre Archieiscopi și Episcopi, i-a condusu pâna la locuinti'a E. Sele Primatului cu escort'a de onóre cuvenita.

Aici „Tromp. Carp.“ adauge memorabilulu incidentu, ca Archieiereulu Scribanu n'a voitú sa priimésca investitur'a din mânilor principelui, și nu se póte contení a nu incriminá pre demnúlu pastoru cu imputári despretiúitóre de muscalismu, dicendu: „Archieiereulu Neofitu Scribanu, — lectorii nostri si-potu aduce aminte ca amu mai vorbitu noi de calugarii Scribani, — Archieiereulu Scribanu, n'a voitú sa priimésca investitur'a de Episcopu din mân'a suveranului tieiei, dicendu ca se calca legea. — Care lege? — Legea rússésca? — Apoi în Rússi'a se urméza totu astielu; sa calca legea și în Rússi'a? — Apoi pentru ce atunci, calugaru Scribanu și muscalu, este sinonimu, este atâtú de identicu, încátu, cându dice cine-va un'a, întielege de multe ori pe cealalta? — În tóta lumea culta se vorbesce cu óre care crutiare și moderatiune tocmai de persónele bisericesci, cărora nu le convine a portá polemii prin diuarie pentru apérerea lor; „Tromp. Carp.“ in sa — ne pare reu, ca trebuie sa o spunemu, cáci totdeun'a amu avutu mare incredere în acestu diuaru — vatemá chiaru și acéstá pietate, ce datoresce pastoriloru bisericeii tieiei. Si déca vatemárea acést'a o aru face pentru ca Archieiereulu Scribanu aru fi comisú unu reu, din care elu insusi (Archieiereulu) aru fi profitatu, atunci amu mai întielege imputarea; dar déca Archieiereulu Scribanu, cá sa nu vina în conflictu cu consciinti'a sea teologica și ierarchica, refúsa o cárija archierésca — tint'a doriloru tuturor monachiloru cualificati, — apoi noi credemu, ca aici trebuie sa stámu pe locu și sa ne socolimu bine, ca óre sa incriminámu unu astfelu de caracteru o astfelu de vointia tare și resoluta, ori mai vertosu sa o aprobámu, sa o glorificámu? Cu deosebire, cându scimu, ca acéstá vointia are dreptu basa canónele postive bisericesci? Deci nu despretiúire séu incriminare, ci: Onóre Archieiereulu Scribanu!

Gubernulu a retrasu proiectulu seu de lege penala militara.

Prospectu politicu.

Calatori'a Maietátii Sele a Imperatului Franciscu Iosifulu Ungar'a a facutu sensatiune în tóta Europ'a, și din tóte pârtile (afara de Prússi'a firesce) se profetiesce, ca Domnitorulu, lovindú córd'a cea buna, va duce imperiulu cu fericire preste prapásti'a, ce-lu amenintiá.

Imperatululu Napoleonu s'a ren'torsu din calatori'a sea messicana în 10. luniu sér'a la Parisu. Imperatés'a și printiulu imperatescu lu intempinara la Fontenebleau. Priimirea în Parisu a fostu fára pregatiri deosebite, dar cu tóte acestea destulu de buna, spre a multiamí pre Imperatululu. Dintre inaltii demnitari ai curtiei și ai statului a lipsitu de asta data printiulu Napoleonu, care dupe depunerea mandateloru sele priimise dela imperatululu o epistola și mai aspra, și care în urm'a acestor'a luá josu flamur'a de pe palatululu seu, — va va dica, amici'a între cei doi veri s'a stricatu cu deseversire. Unu aginte alu impetatululu Maximilianu din Messico a sositu la Parisu, pentru de a descrie în persóna necesurille noului imperatu și temerea lui de unu atacu din partea uniunei americane. În urm'a acestor'a sa fia tramisu Franci'a o nota cátu se póte de energica cátra uniune, spunendu-i, ca ea (Franci'a) este protectricea Messicului, și resoluta, a nu permite nici unu atacu, din nici o parte, asupr'a lui.

Imperatés'a Eugeni'a deduse o amnesi'a generala pentru deliectele de pressa, în urm'a cărei'a și jurnalulu „Europa“ din Frankfurt se voru redeschide fruntarielu Franciei. —

Din Engliter'a se scrie, ca activitatea publica lordului Palmerston — nestorelui diplomatiloru europeni, — din caus'a betranetieloru și a nepotintiei lui, se apropia de capetu. Pre si e din te le Johnson au emisú unu actu de amnestia pentru rebelii de médiadi, in sa numai pentru acei'a, cari n'au fostu ofiieri superiori și n'au avere preste 20,000 taleri, va sa dica numai pentru rebelii de rendu, ear pentru capi nu. Procederea acést'a, carea nu e'n stare a molcomi pre staturille de médiadi, este criticata aspru și din partea diuareloru liberale europene, și se numesce amnestia paruta și actu de resbunare.